

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio XI. De scientia indita, vel infusa animæ Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Titulus articuli clarus est: intelligitur quippe ut sonat.
In corpore est unica conclusio: anima Christi per scientiam, inquit, omnia, excepta diuina essentia: Probatur.

Conveniens fuit, ut anima Christi esset omnino perfecta, ita ut eius omnis potestitalitas fuerit reducita ad actuū: sed in illa est potentia naturalis ad cognoscendum per humanas scientias nota, & potestia obediens ad scendum, omnia, qua reuelatur a Deo hominibus: ergo utraque eius potentia est reducita ad actuū: & consequenter omnia nō per scientiam inditam, excepta essentia diuina. Hic est processus litterae.

In quo primo recolendum est ex Iudicis in ar. 3. q. 9. quod non intendit littera dicere, quod omnia potentia obediens in Christi auctoritate sit reducita ad actuū, cum potentia obediens in qualibet creatura in complexibili sit: quia secundum ordinem ad id quod potest in creatura facere Deus, attenditur. Sed intendit

inf. q. 1. i. quod omnis potentia, & ita obediens, ad 3. d. 14. ar. 3. & 1. d. 3. ad actuū naturae animi, non proportionata, 2. 0. 4. & o. est reducita ad actuū: p. 3. 6. 12. confit autem quod cognoscere per reuelationes est actus naturae anime in statu tam uia quam patrum locata proportionatus, immo debitis: ut patet de reuelationibus necessariis & factis Ecclesie tam triumphantibus, quam militantibus. Et si quis diceret potestim hanc esse quidem respetu anime humanae, ab solle potest obediens, respectu vero est in utroque statu esse naturalem.

Ex. 1. 3. 3. (apote naturali) concomitante consequte statum non aberaret. Vnde cū Christus fuerit uerius uitor & comprehensor simul, optime de ipsis anima infertur, quod utraque illius potentia reducita est ad actuū. Adverte secundū, quod ideo essentia diuina cognitione excepta est, quia non cognoscitur naturaliter, nec per reuelationem. Et intellige, reuelationis nomine quemcumque influxum speciei cuiuscumque intelligibilis, & per cognitionem diuina silentia, non quamcumque cognitionem, sed usum illius. Nout siquidem anima Christi per scientiam inditam, diuinam naturam multo magis, quam quicunque philosophus, immo quam anima separata, immo quam angelus naturali cognitione, quoniam clara reuelatio nouit Deum esse trinum in personis, & alia huiusmodi spe-

A etantia ad gratia ordinem, quae angelorum naturalem cognitionem excidunt. Sed quia per eam non videbat diuinam essentiam, quam per scientiam beatam videbat, ideo excepta est cognitione diuina essentia a scientia indita. Sola autem essentia diuina excepta est, quia reliqua omnia aut ad naturalem, aut ad reuelatam cognitionem spectant, cum etiam angelii ipsi per reuelationem, hoc est per infusas species, ab anima nostra separata cognoscuntur.

Ergo neque ad perfectionem intellectus humani pertinet cognoscere ea, quorum non possunt essephantasmata, sicut sunt substantiae separatae. Sic ergo cum huiusmodi scientia fuerit in Christo ad perfectionem anima intellectus ipsius, videtur quod per huiusmodi scientiam non cognouerit substantias separatas.

Tunc circa hoc queruntur sex.

¶ Primò, Vtrum secundum hanc scientiam Christus sciat omnia.

¶ Secundò, Vtrum hac scientia uti potuerit non conuertendo se ad phantasmata.

¶ Tertiò, Vtrum haec scientia fuerit collativa.

¶ Quartò, De comparatione huius scientiae ad scientiam angelicam.

¶ Quintò, Vtrum fuerit scientia habitualis.

¶ Sexto, Vtrum fuerit distincta per diuersos habitus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum secundum scientiam inditam vel infusam Christus omnia sciat:

Ad PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non cognouerit omnia. Hæc n. scientia indita est Christo ad perfectionem possibilis intellectus eius: sed intellectus possibilis anime humanae non uidetur esse in potentia ad omnia simpliciter, sed ad illa sola, in qua potest reduci in actuū per intellectum agentem, qui est proprium actuū ipsius, quæ quidem sunt cognoscibilia secundum rationem naturalem. Ergo secundum hanc scientiam non cognovit Christea, quæ naturale rationem excedit.

Tunc Pra. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: * sed non pertinet ad perfectionem uisus: potentia cognoscere ea, quæ sunt omnino absq. colore.

Et respondit. Dicendum, quod si cut prius dictum est,* cōueniens fuit ut anima Christi omnino esset perfecta per hoc quod omnis eius potentialitas sit reducita ad actuū. Est autem considerandum, quod in anima humana, sicut in qualibet creatura, consideratur duplex potentia passiva. una quidem, per comparationem ad agens naturale: alia vero per comparationē ad agens prium, quod potest quamlibet creaturam reducere in actuū aliquem altiorē actuū, in quem reducitur per agens naturale: & hæc consuevit vocari potentia obediens in creatura. Utraque autem potentia animæ Christi fuit reducita in actuū, secundum hanc scientiam diuinitus inditam. Et ideo secundum eam anima Christi, primò quidem cognovit quæ-

Secundum

q. 9. ar. 1.

x.

vbi.

ar. 2.

q. 9.

ar. 1.

x.

ar. 2.

q.

¶ Secundum dubium est etiam ex Scoto, ibidem probante, quo dicitur Christus non sicut cognitio intuitiva per species infusas omnium singularium quae sunt, fuerint, & erunt, quia species infusa representat obiectum, ut abstrahit ab actuali existentia, quia eodem modo representat obiectum, siue existat, siue non existat, ac per hoc non

est ratio cognoscendi ex istis, ut existit: quia, quia veritates cognoscibilis cognitione intuitiva, sunt veritates contingentia, quae non possunt cognosci per qualcumque species innatas, quia ex cognitione terminorum contingentium non potest cognoscari veritas complexorum contingentium de illis terminis, quia illarum complexorum veritas non includitur in illis terminis, quemadmodum ne ritas necessariae complexioris scibiliis clauditur in extremis.

¶ Tertium dubium est, quia ex ratione litterarum male uidetur concludi in anima Christi per scientiam infusam notitiam singularem, quia ex parte praeceptionis prudentiae in anima Christi non habetur cognitione omnium singularium, sed agibilitum tantum, cum prudenter ut ratio agibilium, extra agibilita autem sunt & singularia factibilia (quae spectant ad artem) & singularia nec factibilia, ut singulare speculum, in sunt singularia arena, seminum, animalium, & huiusmodi.

¶ Ad evidenter horum sciendum est, quod species intelligibiles infusae non per accidens, sed ex suo genere, non solum sunt alterius rationis a species acquisitis, quia habent aliud obiectum formale (ut contingit inter species immatas angelis, & acquisitas a nobis) sed sunt longe alterius ac alterius ordinis, quia sic sunt similitudines naturae, puta leonis, quod representant ea, in qua cumque dispositione accidentali substat, ita quod per unam speciem potest intellectus cognoscere quidditatim leonem & omnem eius in diuidua, secundum individuales conditiones, & intueri leones omnes actu existentes. Nec hoc est mirabile, ita quod sit incredibile, sed ratione fultum, quia scilicet, huiusmodi species sunt exemplatae a diuina essentia, quia una existens est similitudo, ita cuiusque proprieta, ut nihil in quocumque prætermittatur irrepresentatum distinctissime. Si enim hoc de facto fatemur ingeniri in diuina essentia & effectu omnium, cu non possumus fatemur, in multis illius participationibus inuenimus quod qualiter carum representant aliquam unam naturam, cum tuis quoniam liber accidentibus, ut quod unice pertinet in essentia diuina super omnes ordines diuism, participetur in aliis quibus species spectantibus ad supremum ordinem cognoscitur, quae sunt substantiae separatae, & animae supernaturali lumine illuminatae.

¶ Vnde ad primum dubium respondetur, negando illationem primam, & dicendo quod una species superioris ordinis seu in fusca ex suo genere, potest sufficere ad notitiam abstractam, hoc est quidditatiam, tam speciem, quam singularis, ut singulare est: ne oportet multiplicare species illas iuxta numerum singularium. Relique autem consequentiae, quia istam primam supponunt, manifeste ruunt.

¶ Ad secundum vero dubium dicitur, quod quia Christi anima attribuenda est scientia infusa ab aliquo diminutione, ideo afferendum est, Christum notitia intuitiva infusa uideretur omnia individua, ut in hac litera dicitur.

¶ Et ad primam obiectionem respondeatur, quod falsum est, species infusam ex suo genere, abstrahere necessario actuali existentia: nam talis species potest representare naturam, puta

F leoniam, secundum omnia predicata quidditatia, & secundum individuales conditores & existentias quas habet, ac coniuncta in ea accidentia, ut pote exemplata a diuina essentia, ut exemplaria talis naturae sic & sic individuata, ac existentes, & qualificatae ac quantificate. Ad probationem uero, quia siue existat siue non,

eodem modo representata, & separata, Sed post statum huius uita, anima separata poterit aliter, qualiter substantias separatas per seiphas cognoscere, ut in 1. parte dictum est. Et hoc principue manifestum est, circa alias beatorum. Christus autem ante passionem non solum fuit uiator, sed etiam comprehensio unde anima eius poterat cognoscere substantias separatas per modum, quo cognoscit anima separata.

Ad III. dicendum, quod cognitionis singularium non pertinet ad perfectionem animae intellectus. Et secundum cognitionem speculatiuum: pertinet tamen ad perfectionem animae intellectus, & quae non perficit absq; cognitione singularium, in quibus est operatio, ut dicitur in Ethico. Vnde ad prudentiam requiritur memoria præteriorum, cognitionem plenitudo, & prouidentia futurorum, ut Tul. dicit in sua Rethorica. Quia igitur Christus habuit plenitudinem prudenter in donis consiliis, sequens est quod cognoverit oia singulare præsentia, p[re]terita, & futura.

In diuersimode autem ex parte representantur ad secundum obiectionem, quia supponit hoc falsum, scilicet quod species ita sunt species adequate terminis incomplexis. Nos autem dicimus, quod species ita sunt in anima Christi sunt adeo alterius ordinis, ut imitentur diuinam essentiam, ut representantem ueritatem contingentem & non solum ut representantem naturam qualibet secundum se. Et propterea animam Christi intuitiva, perfecte per illas uidet præterita, præsentia, & futura.

In tertium dubium notandum est, quantum se ipso doctio fuerit Auctor hic, quoniam in 3. sententiis distinet. 1. q. 1. articulo 3. q. i. & in q. de uer. q. 2. o. 2. modifcans infusam Christo scientiam exhibet ab ea non solum diuinam essentiam, sed singularia, ut cogitatione cordium, quia non pertinent haec ad perfectionem humanae intellectus, & secundum naturam, quam gratia statum. Hic autem perpicacius discernens intellectus practici perfectionem a perfectione intellectus speculatiuum humani, probat per hanc scientiam animam Christi nosse omnia singularia præterita, præsensa, & futura, quia pertinent ad perfectionem intellectus practici. Et uero sic est, non solum de cogitationibus hominum, sed de omnibus singularibus, quia omnia subiecta sunt praudentia Christi in quantum homo, ut patet ex autoritate Apostoli in Hebreo 2. & ipsius domini, Marchio ultimo. Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Ex plenitudine igitur prudenter, non solum monachica, sed politica, immo regalis, immo monarchica, non uenerari (cuius prudenter confit partem esse prouidebam) recte concluditur ad perfectionem intellectus practici humani in Christo, est non in aliis hominibus, spe

clare cognitionem omnium singularium que sunt subiecta prouidentia sua. Constat autem ex prima ad Corint. 15. Quod omnia sunt Christo ho

mini subiecta, præter eum, qui subiecti sunt omnia, ergo sola essentia diuina non est excepta, nisi Christi per scientiam infusam.

Si per scientiam infusam, scit quicumque, scit Deus scientia uisionis.

Eperclare patet respon-

sio ad obie-

cita.

T Indus clarus est.

In corpore unica est conclusio. Anima Christi secundum scientiam infusam poterat intelligere absque conuersione ad phantasmata.

Probatur. Conditio

animæ comprehen-

foris est, ut nullo

modo sublatur suo

corpi, aut ab

eo dependeat. er-

go animæ beatæ

ante & post resur-

rectionem intelli-

gere possunt ab-

que conuersione ad

phantasmata. ergo

ad. id 2. &

ad. id 3. &

ad. id 4. &

ad. id 5. &

ad. id 6. &

ad. id 7. &

ad. id 8. &

ad. id 9. &

ad. id 10. &

ad. id 11. &

ad. id 12. &

ad. id 13. &

ad. id 14. &

ad. id 15. &

ad. id 16. &

ad. id 17. &

ad. id 18. &

ad. id 19. &

ad. id 20. &

ad. id 21. &

ad. id 22. &

ad. id 23. &

ad. id 24. &

ad. id 25. &

ad. id 26. &

ad. id 27. &

ad. id 28. &

ad. id 29. &

ad. id 30. &

ad. id 31. &

ad. id 32. &

ad. id 33. &

ad. id 34. &

ad. id 35. &

ad. id 36. &

ad. id 37. &

ad. id 38. &

ad. id 39. &

ad. id 40. &

ad. id 41. &

ad. id 42. &

ad. id 43. &

ad. id 44. &

ad. id 45. &

ad. id 46. &

ad. id 47. &

ad. id 48. &

ad. id 49. &

ad. id 50. &

ad. id 51. &

ad. id 52. &

ad. id 53. &

ad. id 54. &

ad. id 55. &

ad. id 56. &

ad. id 57. &

ad. id 58. &

ad. id 59. &

ad. id 60. &

ad. id 61. &

ad. id 62. &

ad. id 63. &

ad. id 64. &

ad. id 65. &

ad. id 66. &

ad. id 67. &

ad. id 68. &

ad. id 69. &

ad. id 70. &

ad. id 71. &

ad. id 72. &

ad. id 73. &

ad. id 74. &

ad. id 75. &

ad. id 76. &

ad. id 77. &

ad. id 78. &

ad. id 79. &

ad. id 80. &

ad. id 81. &

ad. id 82. &

ad. id 83. &

ad. id 84. &

ad. id 85. &

ad. id 86. &

ad. id 87. &

ad. id 88. &

ad. id 89. &

ad. id 90. &

ad. id 91. &

ad. id 92. &

ad. id 93. &

ad. id 94. &

ad. id 95. &

ad. id 96. &

ad. id 97. &

ad. id 98. &

ad. id 99. &

ad. id 100. &

ad. id 101. &

ad. id 102. &

ad. id 103. &

ad. id 104. &

ad. id 105. &

ad. id 106. &

ad. id 107. &

ad. id 108. &

ad. id 109. &

ad. id 110. &

ad. id 111. &

ad. id 112. &

ad. id 113. &

ad. id 114. &

ad. id 115. &

ad. id 116. &

ad. id 117. &

ad. id 118. &

ad. id 119. &

ad. id 120. &

ad. id 121. &

ad. id 122. &

ad. id 123. &

ad. id 124. &

ad. id 125. &

ad. id 126. &

ad. id 127. &

ad. id 128. &

ad. id 129. &

ad. id 130. &

ad. id 131. &

ad. id 132. &

ad. id 133. &

ad. id 134. &

ad. id 135. &

ad. id 136. &

ad. id 137. &

ad. id 138. &

ad. id 139. &

ad. id 140. &

ad. id 141. &

ad. id 142. &

ad. id 143. &

ad. id 144. &

ad. id 145. &

ad. id 146. &

ad. id 147. &

ad. id 148. &

ad. id 149. &

ad. id 150. &

ad. id 151. &

ad. id 152. &

ad. id 153. &

ad. id 154. &

ad. id 155. &

ad. id 156. &

ad. id 157. &

ad. id 158. &

ad. id 159. &

ad. id 160. &

ad. id 161. &

ad. id 162. &

ad. id 163. &

ad. id 164. &

ad. id 165. &

ad. id 166. &

ad. id 167. &

ad. id 168. &

ad. id 169. &

ad. id 170. &

ad. id 171. &

ad. id 172. &

ad. id 173. &

ad. id 174. &

ad. id 175. &

ad. id 176. &

ad. id 177. &

ad. id 178. &

ad. id 179. &

ad. id 180. &

ad. id 181. &

ad. id 182. &

ad. id 183. &

ad. id 184. &

ad. id 185. &

ad. id 186. &

ad. id 187. &

ad. id 188. &

ad. id 189. &

ad. id 190. &

ad. id 191. &

ad. id 192. &

ad. id 193. &

ad. id 194. &

ad. id 195. &

ad. id 196. &

ad. id 197. &

ad. id 198. &

ad. id 199. &

ad. id 200. &

ad. id 201. &

ad. id 202. &

ad. id 203. &

ad. id 204. &

ad. id 205. &

ad. id 206. &

ad. id 207. &

ad. id 208. &

ad. id 209. &

ad. id 210. &

ad. id 211. &

ad. id 212. &

ad. id 213. &

ad. id 214. &

ad. id 215. &

ad. id 216. &

ad. id 217. &

ad. id 218. &

ad. id 219. &

ad. id 220. &

ad. id 221. &

ad. id 222. &

ad. id 223. &

ad. id 224. &

ad. id 225. &

ad. id 226. &

ad. id 227. &

ad. id 228. &

ad. id 229. &

ad. id 230. &

ad. id 231. &

ad. id 232. &

ad. id 233. &

ad. id 234. &

ad. id 235. &

ad. id 236. &

ad. id 237. &

ad. id 238. &

ad. id 239. &

ad. id 240. &

QVAEST. XI.

q.d. 14. art. 3.
q. 3. & uer. 3.
q. 20. art. 3. ad
3.
lub. 3. art. 14. nō
procl. a fin.
& lib. 3. c. 22.

lun. phantasmata
qua non nisi refle-
xione, aut exten-
sione attinguntur ab
intellectu;

¶ Super questionis
11. articulum car-
bium.

Tulus, ut so-
nat, sumendus
est.
In corpore unica
distinctio est bimem
bris, cum conflu-
entibus singulis, iuxta
singula membra. Di-
stinctio: scientia di-
scursiva seu collati-
ua dicitur dupli-
citer, vel quo ad acqui-
sitionem, vel quo ad
usum. Prima conclu-
sio est. Scientia infu-
sa anima Christi non
est collativa secun-
dum acquisitionem.
Probatur: quia fuit
non per investiga-
tionem acquisita, sed
diuinus indita. Se-
conda conclusio est.
Scientia huiusmodi
potuit esse collati-
ua, quantum ad v-
sum. Probatur: quia
poterat, ut sibi pla-
cebat, ut illa, &
manifestetur de fa-
cto in Christi discor-
su Matth. 17. Omnia
clara sunt in li-
tera.

q. prae. 2. 3.

ca. 7. inter-
prin. & me-
diuum.

Tulus clarus.
In corpore
articuli eituni-
ca distinctio bimem
bris, cum singulis
conclusionibus.
Distinctio est: Scien-
tia indita anima
Christi potest du-
pliciter considerari:
primo secundum id,
quod habuit ex cau-
la influente; secundo
secundum id quod
habuit ex subiecto
recipiente. Prima
conclusio est. Scien-
tia indita anima Chri-
sti est multo ex-
cellenter scientia an-
gelorum, quantum
ad id, quod se tenet
ex parte Dei in flu-
entis, quo ad duo, hoc
est multitudinem co-
gnitorum, & certi-
tudinem cognitio-
nis. Probatur, quia
lumen spiritualis gra-
tia indicum anima
Christi est multo ex-
cellens, quam lu-
men naturaliter in-
dicum naturae ange-
licae. Secunda con-

gere, non cōuertendo se ad phā
tāmata: poterat tamen intellige-
re, sc̄ ad phantasmata conuerteren-
do: & ideo sensus non fuerunt
frustra in ipsa, præfertim cum
sensus non dentur homini so-
lum ad scientiam intellectuam,
sed etiam ad necessitatem uitæ
animalis.

A R T I C U L V S III.
Vtrum hæc scientia fuerit collativa.

AD TERTIUM sic procedi-
tur. Videtur quod anima
Christi hanc scientiam non ha-
buerit per modum collationis.
Dicit enim Damasc. in lib. 3.* In
Christo non dicimus cōsūlū,
neque electionem. Non autem
remouentur hæc a Christo, ni-
si in quantum important colla-
tionem & discursum. ergo ui-
deretur quod in Christo non fue-
rit scientia collativa vel discor-
siva.

T2 Præt. Homo indiget collatio-
ne & discursu rationis, ad inqui-
renda ea, quæ ignorat: sed anima
Christi cognovit oīa, ut supra di-
ctum est. * non ergo in ea fuit
scientia discursiva vel collativa.

T3 Præt. Scientia aīa Christi se-
habuit per modū cōprehēsorū,
qui angelis conformantur, ut dī
Matth. 22. sed in angelis non est
scientia discursiva, seu collativa,
ut patet per Dio. * 7. c. de di. no.
ergo nec etiam in aīa Christi fuit
scientia discursiva seu collativa.

SED CONTRA est, quod Chri-
stus habuit animam rationalē,
ut supra habuit est. * Præpria au-
tem operatio animæ rationalis ē
conferre & discurrere de uno in
aliud. ergo in Christo fuit scientia
discursiva vel collativa.

R E S P O N S O. Dicendum, qd aliqua
scientia post esse discursiva vel
collativa dupliciter. Vno mō,
quantū ad sciētā acquisitionē,
sicut accidit in nobis, qui p̄cedi-
mus ad cognoscendū unum per
alīud, sicut effectus p̄ causas, vel
econuerter. Et hoc modo sciētā
aīa Christi non fuit discursiva
vel collativa: quia hæc sciētā, de
qua nunc loquimur, fuit sibi diui-
nitus indita, nō per inuestigationem
rationis acquisita. Alio modo,
pōt dici aliqua sciētā discor-
siva vel collativa, quā ad usū:
sicut interdum sciētēs, ex causis
concludēt effectus, nō ut de no-
uo addiscant, sed uolētes uti sciē-
tā, quā iam habēt. Et hoc modo
scientia aīa Christi poterat esse
collativa & discursiva: poterat n.
ex uno aliud concludere, sicut si-

Fbi placebat. Sicut Matth. 17. cum
Dñs quāsisset a Petro, a qbus re-
ges terræ tributum acciperent, ea
filiis suis, an ab alienis, Petro re-
spondente, quod ab alienis con-
clusit, ergo liberi sunt filii.

A D PRIMVM ergo dicendum,
qd a Christo excluditur consilium,
quod est cum dubitatione; & per
consequens electio, que in sui ra-
tione tale consilium includit. Nō
autem a Christo excluditur usus
consilandi.

A D II. dicendum, quod ratio
illaprocedit de discursu & colla-
tione, prout ordinantur ad scien-
tiam acquirendam.

A D III. dicendum, quod
beati conformantur angelis, quā
tum ad dona gratiarum, manet
tamen differentia, quæ est secun-
dum naturam, & ideo uti colla-
tione & discursu, est connaturale
animabus beatorum, non autem
angelis.

A R T I C U L V S IV.

Vtrum hæc scientia in Christo fuerit ma-
ior scientia angelorum.

H

A D QVARTVM sic procedit.
Videtur, qd huiusmodi scien-
tia in Christo fuerit minor, quā
in angelis. Perfectio enim propor-
tionatur perfectibili: sed anima hu-
mana secundum ordinem natu-
rae est infra naturam angelicam.
Cū igitur scientia, de qua nunc
loquimur, sit indita anima Chri-
sti ad perfectionem ipsius, vide-
tur quod huiusmodi scientia fue-
rit infra scientiam, qua perfectur
natura angelica.

T2 Præt. Scientia animæ Christi
fuit aliquo mō collativa & discor-
siva, qd nō pot dici scientia
angelicæ. ergo sciētā anima Chri-
sti fuit inferior scientia angelorū.
T3 Præt. Quanto aliqua scientia
est magis immaterialis, tanto est
potior: sed scientia angelorum est
immaterialis, quam scientia ani-
mæ Christi: qd anima Christi est
actus corporis, & habet conuer-
sionem ad phantasmata, quod de
angelis dici non potest. ergo sciē-
tā angelorum est potior, quam
scientia Christi.

S E D C O N T R A est, quod Apost.
dicit Heb. 2. Eum autem, qui mo-
dico quam angeli minoratus est,
videmus Iesum propter passionē
mortis, gloria & honore corona-
tum. Ex quo apparet, quod pro-
pter solam passionem mortis di-
catur Christus ab angelis minora-
tus: non ergo propter scientiam.

R E S P O N S O. Dicendum, quod

clausio est. Scientia
indita anima Chri-
sti, quantum ad id
quod se tenet ex par-
te subiecti recipien-
tis, est infra scientiam
angelicam. Manife-
statur: quia modus
cognoscendi natura-
lis animæ humanae
est inferior angelicæ,
ut patet ex collatio-
ne, & discursu, & phā-
tinafie.

¶ Nota hic, quod for-
malis differentia inter-
has duas cōditio-
nes scientia infuse
animæ Christi, consi-
lit in diversitate ei-
us, quod se tenet ex
parte gratiæ influxus,
& eius quod se tenet ex
parte suæ fidei.

Et primus quidem
effectus gratiæ influxus
uidetur lumen
gratiae indituam
animæ Christi, quod
extendens se, & ad
tot & ad tam excel-
sam certitudinem pa-
rit duos hos effectus,
hoc est: quod anima
Christi per infusionem
scientia multo plura
cognoscit, quam an-
geli (qua fact omnia
creata, quæ quanti-
doque sunt) & cer-
tius fit etiam illa,
quorum cognitio co-
munis est sibi & an-
gelis.

Primus autem con-
sequens subiecti
recipiens, est modus
recipiendi scientiam,
quia scilicet recipit
illam diuīsim per spe-
cies minus univer-
ses, quam sunt spe-
cies angelicæ, hoc e-
nam ex parte subiecti
se tenet, ut in articulo
sexto huius qd patet,
& hic effectus ac
defectus est essentialis
scientia infusa.

Alii autem effectus,
scilicet cōfere, discor-
rere &c. non acciden-
tales, quia possunt
adesse & absente huic
scientia, & eius usui.
Verum, quia manife-
stiores sunt isti, & ille
seruabatur sexto art.
(ubi ex propo-
sito tractandus erat), tam
proprias habens dif-
ficultates) ideo Au-
tor horum in litera
hac meminit, non tā
quam in his confite-
ret essentialis differē-
tia, sed tamquam in
illis sit esset mani-
festare defectum sciē-
tā infusa ex parte
subiecti. Et potes-
hos effectus colla-
tiones, discursus &
phan-

phantasmatum eleuare, & dicere, licet actualiter discursus aut phantasma tunc ut sit accidentale scientia in fusca etiamen scientia infusa anima Christi ex hoc ipso, quod apta nata est compati in suo uero discursu ac phantasmata, manifestatura posteriori essentialiter consequente, interior scia angelica, qua nec discursum, nec phantasma patitur, suo admissi certi sicut etiam modus scientiae inveniatur. Autem ab essentiali proprieitate in 3. articulo manifestata, declaravit intentum hic, a notioribus tradens doctrinam referens pro proprio loco essentialiter differentiam de partcularitate specierum. Circa doctrinam predictam sunt duo dubia ex Scio. in 3. sent. dicitur 1. q. 4. Alterum de perfectione seu nobilitate specierum inferiarum atque Christi sed quoniam Author ad sexum hoc differt articulum, ideo illuc tractandum referetur. Alterum de actualis ac intuitu cognitionis perfectione, quam anima Christi habuit in proprio genere, quod hic tractandum est. Tenet quidem, quod anima Christi imperficiuntur quocumque angelo intuitu cognovent in proprio genere quicquid in tueri utique datum est. Et ratio sua est, quia obiectum idem respectu utriusque, & intellectus animi Christi est imperficiens, quam intellectus angelorum. Reprimet igitur, quod omnes possint in calorem; sed quia ex errore in principiis procedit, excludenda venit: prouenit enim hic error ex illo falso principio. Notitia intuitu in proprio genere non est per speciem, & rursum, ad hunc modo notitiam concurrens solus intellectus cum obiecto. Primum enim iam ex dictis patet esse falsum, secundum uero ex requisito lumine infuso ad cognitionem supernaturalem rerum in proprio genere, arguitur falsitatis. Et potes tu ex hoc lapsum arguere principia hec esse falsa, ut pote deducantia ad infinitum de Christi anima lententiam, namque secundum gratitudo dona animi intellectus non minoratus ab angelis, sed super omnem angelos sublimatus, cum non nisi paulominus, hoc est, secundum corporis passionem, ut exponit Apostolus ad Heb. 3. fuerit minoratus ab angelis. Cognoscit ergo anima Christi tam abstractive, quam intuitu per infinitas species in proprio genere res longe perfectius, quam quicunque angelus, & hoc excellentiori lumine grantio sibi collato, quam sit lumen naturale angelorum, ut in litera dicitur.

Super questionis undecima articulum quintum

Titulus clarus est.

In corpore articuli unica est conclusio. Scientia indita

Anima Christi fuit habitualis. Probatur, Modus scientiae incidentia anima Christi fuit conueniens subiecto recipienti, ergo scientia indita anima Christi fuit habitualis. Antecedens probatur; quia recepsum est in recipiente per modum recipientis. Consequentia uero probatur: quia modus connaturalis anima humana est, ut recipiat scientiam per modum habitus. Probatur hoc. Modus connaturalis anima humana est, ut quandoque sit intelligens actu & quandoque in potentia. ergo modus connaturalis eiusdem est, ut quandoque sit in habitu, quia medium inter puram potentiam, & actum completem est habitus, & medium est eiusdem generis cum extremis, hoc est si extrema sunt naturalia, medium est naturale; & si extrema sunt connaturalia, medium est connaturale: hoc enim ad idem est generis spectat: quia penes unitatem subiecti communis extremis & medio attenditur genus. Et sicut est naturalis via inter extrema per medium, ita oportet esse connaturalem viam per medium in illo, cui utrumque extremum est uicissim connaturale, alioquin transitus de connaturali extremo ad aliud connaturale extremum non est connaturalis, aut sine medio, extremis non habentibus medium, quorum utrumque a natura ordine exorbitat.

Probatur hoc. Modus scientiae habitualis est quadam perfectio scientis: perfectio autem est nobilior perfectibili. Si igitur in anima Christi fuit aliquis habitus scientiae creatus, sequeretur quod aliquid creatum esset nobilior, quam anima Christi. non igitur in anima Christi fuit scientia habitualis.

S E D C O N T R A, Scientia Christi de qua nunc loquimur, uniuoca fuit scientia nostra: sicut & anima cius fuit unius speciei cum anima nostra: sed scientia nostra est in genere habitus. ergo & scientia Christi fuit habitualis.

R E S P O N S U M. Dicendum, quod sicut supra dictum est, * modus huius scientiae inditae anima Christi fuit conueniens ipsi subiecto recipienti: nam receptum est in recipiente per modum recipientis. Est autem hic modus connaturalis anima humana, ut quandoque sit intelligens actu, quandoque in potentia: medium autem est actum completem, est habitus: eiusdem autem generis est medium & extrema: & sic patet quod modus connaturalis anima humana est, ut recipiat scientiam per modum habitus: & ideo dicendum est, quod scientia indita anima Christi fuit habitualis, & poterat ea uita, quando uolebat.

A D P R I M U M ergo dicendum, quod in anima Christi fuit duplex cognitionis, & utraque suo modo perfectissima. Vna quidem excedens modum naturae humanae, qua scientia Christi fuit habitualis, & poterat ea uita, quando uolebat.

Est autem ipsius infusa dicitur perfectissima, non simpliciter, quia neutrino modo est perfectissima, sed in genere, hoc est genere cognitionis rerum in proprio genere. In hoc siquidem generi est perfectissima, & negative, quia nulla scientia in proprio genere inuenitur perfectior illa, qua data est anima Christi & positiva, quia ipsa est perfectior qualibet alia scientia in proprio genere inuentarum, tam in hominibus, quam in angelis. In responsione ad secundum nota primo, quod cum multipliciter potuerit argumento secundo satisficeri, puta ex parte ipsius habitus, dicendo quod licet non possit tali modo, hoc est numerando unum post aliud exire in actu cognitionis infinitorum, quia habitualiter nouit, potest tamen exire in actu cognitionis corundem alio modo. simul cognoscendo actu quacumque per unum spectem representatur, ita quod cognitio si successiva quod ad numerum spem intelligibili, quae sunt finitae, & non quod ad numeram per illas cognitiones, quae sunt infinitae. Nec exigit ha-
tertia S. Thomæ.

H. 2. habitualis

Habitualis cognitionis infinitorum, ut possit exire in actu talis modo, scilicet numerando cognita unum post aliud; quoniam non sicut est in potentia ad actum consumandum, sed ad actus inconsumabiles. Maluit tamen Auctor alia via soluere, hoc est ex parte voluntatis, que est reductiva habitus de otio in operationem, & docere, quod quia voluntas indeterminata est habet ad infinita, ad hoc defertur infinitus habitus litter cognitorum, ut voluntas ad quadruplicem infinitorum maluerit habitu utatur, quod non esset in potestate sua, si habitualis cognitione ad infinita se non extenderet. Quo sit, ut non frustra sit infinitas cognitionum habitus, licet non omnia actualiter in usum cognitionis veniant, quia ad hoc est necessaria, ut ad quadruplicem maluerit applicari posit habitus pro loco, tempore, negotio, fine, & huiusmodi.

T Super quae fundatim articulum secundum.

TItulus clarus est. De scientia quidem infusa queritur, an sit infusa Christi in una specie seu habitu, an in diversis. Et rō dū biis, excellētia magna talis scientia infusa anime Christi.

In corpore unico est conclusio responsum suum quodammodo. Scientia induta anima Christi fuit distincta secundum diuersos habitus. Probatur. Habitus scientiae diuersificatur in nobis ex diuersitate generis scibilis, sed respectu scientiae inditae anima Christi inuenitur diuersitas generis scibilis, ergo scientia indita anima Christi distinguitur in diuersos habitus. Maior probatur ex 1. Poit. Minor que non nisi implicite ex litera habetur, hoc est in sua probatione, probatur in litera sic. Connaturalis est anima humana, ut recipiat species in minori unitate, quam angelii, ita scilicet quo diuersas naturas specificas per diuersas species intelligibles cognoscat. Sed scientia induta anima Christi habuit modum connaturalis anima humana, ergo scientia induta anima Christi est distincta per species intelligibiles secundum diuersitatem naturalium specificarum. Hoc autem nihil aliud est, quam scientiam talem respicere diuersa genera scibilia; nam si diversificatur secundum diuersas naturas specificas, multo magis distinguitur secundum diuersa genera scibilia, cum minor sit distinctio per genera scibilia, quam per specificas naturas: quoniam sub uno genere scibili comprehenduntur multe naturae specificae, ut patet ex supra dictis.

Et icto, quod cum hic dicatur species intelligibiles oportere diversificari secundum diuersas naturas specificas, intelligendum est de naturis propriis, hoc est substantiis, nam per unam & eandem speciem infusa intelligit anima Christi substantiam & proprietates accidentia eius. Rursus, non ita intelligas species intelligibiles infulas dearticulari ad naturas specificas, ut praecite representent eas & non principia individuantia, ut faciunt species intelligibiles abstractas a phantasmibus, & qua-

Fles fuerunt species infusa primo hominum quoniam species infusa anima Christi, sunt non per accidens sed ex suo genere infusa, & ita ad naturas substantiarum specificas arctantur ut similius uidua earum ostendant distincte, alioquin aut non nouisferet haec scientia omnia, aut infinite species ponenteret, quorum utrumque esse falsum monstratum est.

Circa hanc doctrinam iunctam responsionem ad primum duum superius referatur ex Scott. in 3. sentent. distin. 14. q. ult. uolente, quod species intelligibiles in fusae anima Christi fuerunt perfectissima, quia sicut ponitur anima Christi collata esse gratia summa possiblē creaturæ, ita probatur quod infusa esse species perfectissimas, & nobilissimas, per quas perfectissima nouit habitu altera cognitione abstracta.

ARTICULUS VI.

GVrum hec scientia fuerit distincta per diuersos habitus.

AD SEXTVM sic procedit. Videtur quod in anima Christi non fuerit nisi unus habitus scientiae. Quanto enim scientia est perfectior, tanto est magis unita: unde & angeli superiores per formas magis uniuersales cognoscunt, ut in prima parte dictum est: * sed scientia Christi fuit perfectissima. ergo fuit maxime una. Non ergo fuit distincta per plures habitus.

Prat: Fides nostra deriuatur a scientia Christi: unde dicitur Hebr. 12. Aplicentes in auctorem fiduci & consummatorem Iesum: sed unus est habitus fidei de omnibus credibilibus, ut in 2. parte dictum est: * ergo multo magis in Christo non fuit nisi unus habitus scientiae.

P3 Pr̄t. Scientie distinguuntur secundum diuersas rationes scibilium: sed anima Christi omnia sciuit secundum unam rationem, scilicet secundum lumen diuinum infusum. ergo in Christo fuit tantum unus habitus scientiae.

SED CONTRA est, q. Zach. 3. dicitur, q. super lapidem vnu, id est, Christum sūt septem oculi:

naturalem animam humana, scientiam autem infusa modificari ponitur in litera ad naturalem modum anima humana, & ideo species ciuii intelligibiles esse minus uniuersales, ac per hoc minus perfectas, quam species angelorum: respondendum est ex responsione ad primum in art. praeced. quod uiso beatu. & homini, fuit de ordine connaturalium foli diuinæ naturæ, ac per hoc supercedentium modum cuiuscumque nature creatae. Et propterea non articulantur aut modificantur ex modo naturali animæ vel angelij. Scientia autem infusa est de ordine connaturalium creaturæ scilicet angelis, & animabus nostris in statu separacionis, ac per hoc est de ordine proportionum modo humana naturæ, & propter merito ponitur ipsam modificari & de articulari, iuxta connaturalem modum humana naturæ, ac per hoc, ut in litera dicitur, ponitur species ipsius esse minus uniuersales & imperfectiores, quam sint species angelice. Cum qua tam imperfectione specierū sit, q. scientia infusa anime Christi, quo ad euidentiam certitudinem, multitudinemq; cognitorum sit perfectior scientia angelica, p. excellentius lumen, ut predictum est.

In responsione ad tertium ciuidem art. 6. nota, q. sicut Aristoteles posuit, ad intellectiōnem nostram concurrere tria. scilicet in sua specie intelligibili, & intellectum possibilem eliciēt intellectiōnem, & lumen intellectus agentis, quo claret immediate principia, & illis mediatis reliqua. concurrere enim intellectum agentem non solum ad generationem specierum in-

intelligibilium, sed etiam ad faciendam euidentiam cognitorum ex eo patet, quod ipse, ut inquit Averrois in proemio de anima, est causa primarum propositionum proculsum quo ad euidem tam, & conseq[ue]nter reliquarum, mediantibus illis primis ita proportionabiliter auctor ponens scientiam altioris ordinis in anima posuit species altioris ordinis & lumen altioris ordinis, sub quo clare co-gnoscantur ea, quae per species infusas representantur. & proprie[te]tate ut in litera dicitur, illud lumen commune est omnibus reuelatis, sicut lumen intellectus agentis, & est medium sub quo species autem intelligibilis est medium in quo res representantur.

Super questionis duo decima articulum primum.

Tirus clarus est. In corpore articuli unica est conducio responsu[m] q[ui]sito, Anima Christi per scientiam acquisitam sciuimus omnia illa, que possumus per actionem intellectus agentis scri. Probatur ex proportionali similitudine inter scientiam infusam respectu intellectus possibilis, & acquisitionem, respectu intellectus agentis: nam si cut illa ponitur propter perfectionem potentie intellectus possibilis, ita ista propter conuenientiam potentie acti-
vitatis intellectus agentis. Et ideo sicut illa se excedit ad omnia, ad quae se extendeat possibilis intellectus agentis, ita ita ad omnia, que potest intellectus agens facere.

In responsione ad primum & secundum simul dubium ex Durando in 3. Sent. distinct. 14. quatuor nez. occurrit, arguere directe contra utramque responsione. Primo, contra secundum, dicetur, quod ex usione corporum celestium nullus potest comprehendere uirtutes corporum, sed porius experientia effectuum. Deinde contra primam dicetur, quod experientia non patet scientiam nisi rerum experiarum, & cōsimilium secundum speciem: quoniam sic ex multis sensibus

QVAESTIO XII.

De scientia anima Christi acquisita, in quatuor articulos diuisa,

DEINDE considerandum est de scientia anima Christi acquisita uel experimentalis.

A sit memoria, & in experimentum, & inde universale, quod est principium artis & scientie (ut dicitur in proemio Meta.), non ergo ex quibusdam expertis Christus uenit in notitiam omnium, ut in litera dicitur.

¶ Ad primum horum dicitur, quod Durandus uoluit esse causas:

ET CIRCA hoc queruntur quatuor.

¶ Primò, utrum secundum hanc scientiam cognoverit omnia.

¶ Secundò, utrum in hac scientia profecerit.

¶ Tertiò, utrum aliquid ab homine dicterit.

¶ Quartò, utrum acceperit aliquid ab angelis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum secundum hanc scientiam Christus cognoverit omnia.

AD PRIMVM sic proceditur.

Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non omnia cognoverit. Huiusmodi. scientia per experientiam acquiritur, sed Christus non omnia expertus est, non igitur omnia secundum hanc scientiam sciuit.

¶ Præt. Homo scientiam per se-
cundum acquirit: sed non omnia sen-
sibilia sensibus corporalibus Chri-
stus fuerunt subiecta, non igitur secun-
dum hanc scientiam omnia cognovit Christus.

¶ Præt. Quantitas scientiae atten-
ditur secundum scibia. Si igitur secundum hanc scientiam Christus omnia sciueret, esset in eo scientia acquisita æqualis scien-
tiae infusæ, & scientiae beatæ, quod est inconveniens, non ergo secun-
dum hanc scientiam Christus omnia sciuit.

SED CONTRA est, quod nihil imperfectum fuit in Christo quantum ad animam. Fuisse autem imperfecta hec eius scientia, si secundum eam non sciueret omnia, quia imperfectum est, cui potest fieri additio. Ergo secundum hanc scientiam Christus omnia sciuit.

RE S P O N. Dicendum, quod scientia acquisita ponitur in anima Christi (ut supra dictum est*) propter conuenientiam intellectus agentis, ne eius actio sit oportiosa, quæ facit intelligibili in actu: sicut & scientia induta uel infusa ponitur in anima Christi ad perfectionem intellectus possibilis. Sicut autem intellectus possibilis est, quo est omnia fieri, ita intellectus agens est, quo est oportere: ut dicitur in 3. de anima. * Et iō sicut per scientiam inditam sciuit anima Christi oportet possibilis est quocumque modo in potentia, ita

Tertia S. Thomas.

*Lib. 3. de ani-
ma. tex. 18.
19.3.*

*Lib. 3. de ani-
ma. tex. 18.
19.3.*

H 3